

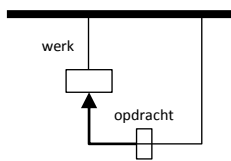
Werk in uitvoering – 3

Pieter Wisse

12. andere insteek

Zoals de titel aangeeft, is deze notitie is het vervolg op *Werk in uitvoering – 2* dat op zijn beurt de voortzetting is van *Werk in uitvoering – 1*.¹

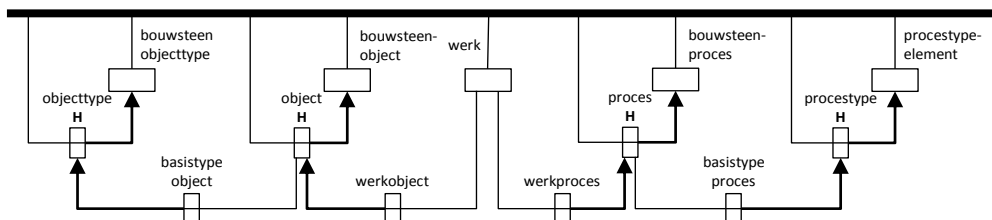
Tot dusver is de insteek gevolgd, dat werk in opdracht gebeurt. Algemeener is echter de insteek dat voor werk eventueel een opdracht bestaat. Daar valt ook de mogelijkheid onder, dat zo'n opdracht pas op een later tijdstip komt, dwz nadat (een) werk reeds begon, of zelfs gereed is. Op z'n algemeenst brengt figuur 11 dat tot uitdrukking.

figuur 11: van werk-in-opdracht naar eventuele opdracht voor werk.

13. werkaspecten: object en proces

Netzogoed kan een object resp. een proces er al 'zijn,' voordat het geldt als werkobject resp. werkproces. Dàt is overigens zo reeds voorgesteld in *Werk in uitvoering – 2*. Figuur 12 maakt dat echter duidelijker zichtbaar. Daarvoor is opdracht even weggelaten.

figuur 12: werk is een zelfstandig naamwoord, werken is een ... werkwoord.

Nota bene, een object resp. een proces valt op talloze manieren te typeren, afhankelijk van de situatie met dienovereenkomstige behoefte. Daarom is er in figuur 12 sprake van basistype. Het is echter de vraag, of dat eigenlijk een bruikbare typering is. In elk geval mikken gangbare classificaties juist op dergelijke contextloze toewijzing. Dat is dus precies wat eraan schort; zie *Gids voor gids* (2013) voor een principiële analyse annex kritiek en oplossingsrichting.²

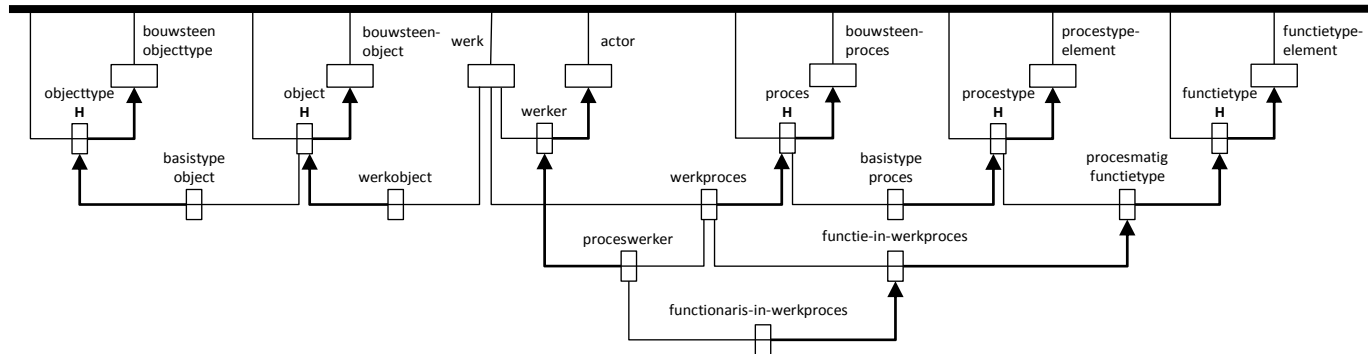
¹ De materiële impuls komt van Herman Walta, met – verkenning van – de opzet van integrale bouw-informatie als doel. Dat probeer ik door toepassing van de modelleermethode/-taal Metapatroon te faciliteren met passend geordende betekenissenvariëteit. Met elke notitie doe ik verslag van ons voorafgaande gesprek; dat levert prompt stof voor ons volgende gesprek ...

Mijn bijdrage is o.a. dat ik zoveel mogelijk probeer te abstraheren van de gebouwde omgeving. Bij voorkeur is een model ruimer toepasbaar. Zeg ook maar dat 'bouw' geen variabele constitueert, maar een waarde van alweer een algemenere variabele.

² Omdat Metapatroon daarentegen principieel volgens context laat verbijzonderen, raakt daarmee de problematische onbepaaldheid van contextloze pogingen pas inzichtelijk c.q. vatbaar voor oplossing.

14. bemensing conceptueel ompolen

Omdat een opdracht niet langer geldt als voorwaarde voor werk, moet alles vervallen wat eerder dáárvan afgeleid is. Het is dus niet meer zo, dat een functie in/voor een werkproces slechts kan zijn toegewezen aan wie opdrachtdeelnemer is. Nogmaals, hier is opdracht er tussen uit gehaald. Figuur 13 staat model voor de passende hercontextualisering van bemensing.

figuur 13: een proces telt functies, met proceswerkers als functionarissen.

De wijziging van insteek is een ontwerpbeslissing. Zelfs elke beslissing heeft gevolgen. Volgens mij helpt de tekengang om ze op het spoor te komen. Daarom vind ik het óók uitwerken van een conceptueel model met een schematechniek scheppend en behoort (dus) onlosmakelijk tot de taak van de ontwerper.³

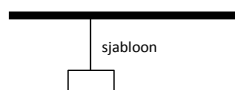
Let op de mogelijkheid van meervoudige betrekking. Volgens figuur 13 kan één en dezelfde actor werker zijn voor verschillende werken.

En als werker voor een bepaald werk kan z/hij proceswerker zijn voor verschillende werkprocessen voor dat bepaalde werk.

En als proceswerker kan z/hij verschillende functies uitoefenen voor elk werkproces waarvoor z/hij ...

15. sjablonen voor werkrapportages

Van plan tot en met verantwoording vormt documentatie integraal onderdeel van werk. Juist daaraan is aandacht besteed in beide eerdere notities.

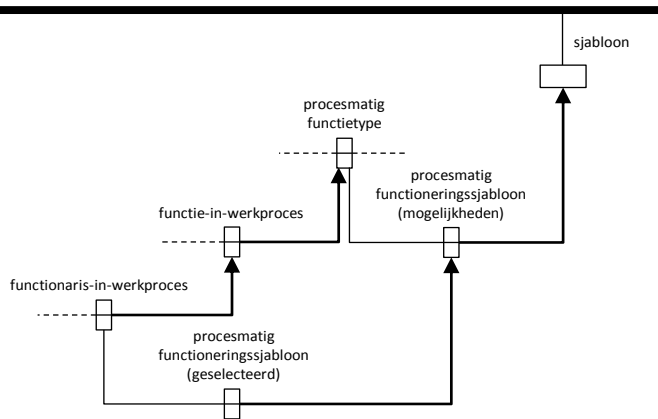
figuur 14: ergens beginnen ...

Ook daarvoor is hier het uitgangspunt veranderd. Apart wordt een verzameling sjablonen aangenomen. Het kin-der-lijk eenvoudige model ervan/-voor is met figuur 14 netzo apart getoond. Want juist door zulke opvallende verbijzondering rijst de vraag waarop een sjabloon allemaal betrekking kan hebben.

³ Volgens logisch atomisme met eerste-orde logica als uitdrukkings- en redeneermiddel zou conceptuele (her)modellering aan een 'logische machine' kunnen worden overgelaten (want daarvoor geldt concept-is-inhoud gelijk aan absoluut geldige vorm). Dat is echter zelfs gevaarlijke onzin volgens zgn subjectief situationisme; ook en vooral ontwerp(en) is en blijft mensen 'werk.'

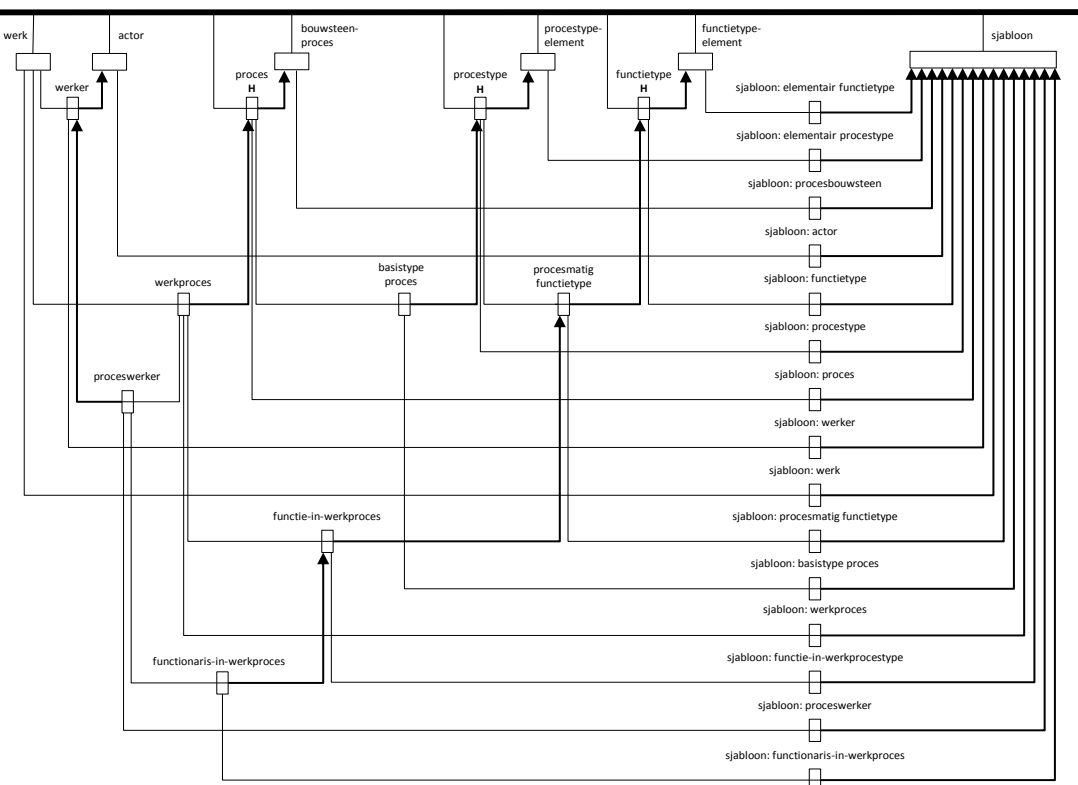
Antwoord ligt vrijwel voor de hand door te kijken naar wie verondersteld is sjablonen voor rapportage te gebruiken. Dat is iemand als functionaris-in-werkproces.

Via functie-in-werkproces is bekend om welk procesmatig functietype het gaat. In het algemeen kunnen voor procesmatig functietype relevante sjablonen aangewezen zijn. Daaruit kan voor de functionaris-in-werkproces een (nadere) selectie gemaakt zijn, eventueel voor verplicht gebruik. Figuur 15 toont het desbetreffende gedeelte van het model.

figuur 15: een sjabloon is zowel specifiek genoeg als voldoende algemeen.

Dit neemt niet weg, dat voor een bepaalde functionaris-in-werkproces relevante sjablonen voor – eventuele andere – rapportages zowel algemener, als specifiekere ‘opgehangen kunnen zijn.

figuur 16: functionele variëteit van rapportagesjablonen.

Het meest algemeen is een rapportage waarvoor het werk enzovoort niet uitmaakt. Het minst algemeen is uiteraard een sjabloon dat uitsluitend dient voor gebruik door de desbetreffende functionaris-in-werkproces. Ontleend aan figuur 13 maakt figuur 16 duidelijk dat er

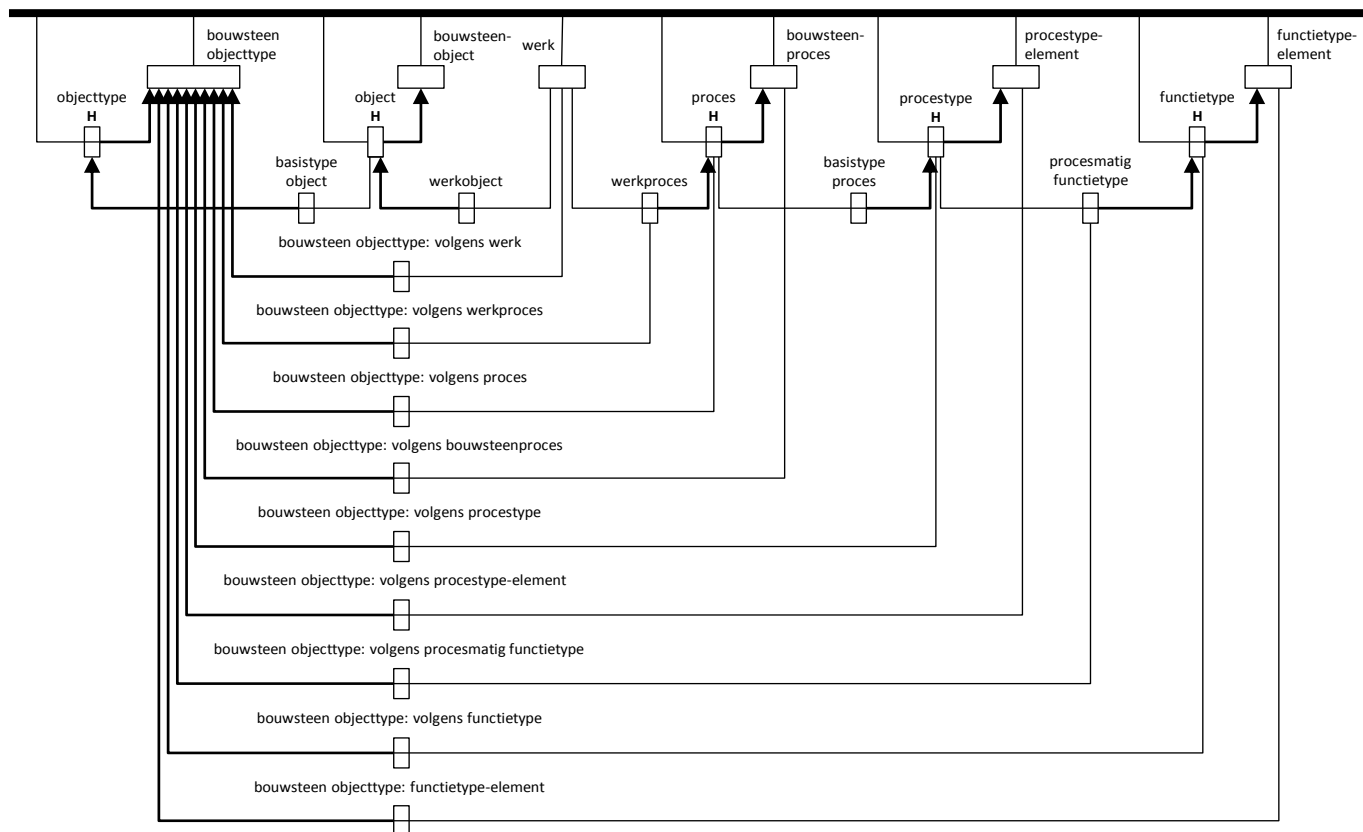
stelselmatig nogal wat – mogelijke – ophangpunten voor – mogelijke – rapportagesjablonen zijn. De selectie(s) voor de desbetreffende functionaris-in-werkproces is (zijn) niet aangegeven (met uitzondering, uiteraard, van daarvoor specifieke sjablonen die als zodanig niet noemenswaardig apart behoeven te worden geselecteerd).

En dit is slechts een begin ...

16. dat zijn nogal wat ophangpunten ...

Wat nog ontbreekt, nog steeds uitgaande van figuur 13, zijn de ‘mogelijkheden’ ter linkerzijde van werk. Ook op basis van object(type) zijn sjablonen voorstelbaar.

Er is echter nog méér, zoals in *Werk in uitvoering – 2* reeds verkend is onder de noemer van functioneel objecttype (zie daar figuur 10). Hier staan in figuur 17 (nadere) contextuele verbijzonderingen geschetst voor uitsluitend (!) voor bouwsteen objecttype. Dat levert evenzovele ‘ophangpunten’ voor sjablonen ...

figuur 17: nog een pluk aanknopingspunten voor sjablonen.

Dat er (veel) meer van zulke ophangpunten zijn, volgt o.a. uit de veronderstelling dat verbijzonderingen ook in tegenovergestelde richting relevant – kunnen – zijn. Dan vormt, bijvoorbeeld, (een) bouwsteen objecttype de context voor (een) werkproces.

En bouwsteen objecttype is ter linkerzijde van werk slechts één van de ‘mogelijkheden’ voor (nadere) contextuele verbijzonderingen volgens wat er zoal ter rechterzijde reeds verbijzonderd staat. Concreet kan figuur 17 worden ‘herhaald’ voor objecttype, object, bouwsteen object en werkobject (zij het dat werkobject reeds een verbijzondering volgens werk is).

Met zoveel ophangpunten voor rapportagesjablonen moet natuurlijk de vraag rijzen of de veronderstellingen reëel zijn. Zolang ze niet onderuit gehaald zijn, moet minstens óók de vraag worden gesteld of tot dusver niet simplistische veronderstellingen golden. Als dát zo is, mag het niet verbazen dat beheersing van reële variëteit zachtjes uitgedrukt problematisch is; de oplossingsrichting is domweg ònherkenbaar zonder overzicht over variëteit.

De vermenigvuldiging van het aantal – mogelijke – ophangpunten, zeg ook maar de systematiek van combinatorisch effect, heeft uiteraard als grondslag – de kunstgreep van – de splitsing van werk volgens object en proces (zie paragraaf 13).

Ook wanneer niet òlke, aldus systematisch aangelegde verbijzondering praktisch (even) zinvol is, blijft genoeg reële variëteit over om het idee van strikt enkelvoudige typering (basistype) te logenstraffen. Trouwens, wat praktisch is, hangt er (ook) maar weer van af: subjectief situationisme.

17. voorschriftenspectrum

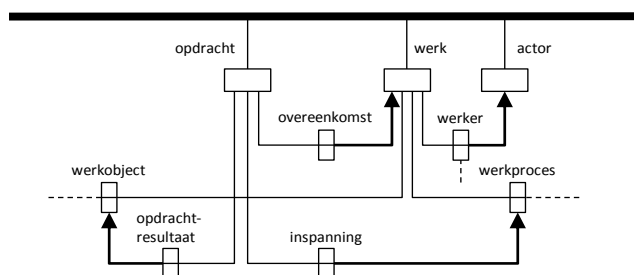
Het nut van zulke systematische verbijzonderingen is alweer veel duidelijker door een sjabloon te beschouwen als een voorschrift. Dan blijkt dat dezelfde spreiding van ophangpunten relevant is voor variabele positionering van wet- en regelgeving tot en met gebruiksaanwijzing.

Feitelijk komen ook àlle verbijzonderingen buiten de hierboven aangeduide systematiek op z'n minst in aanmerking om te dienen als ophangpunt voor documentatie.

18. en opdracht?

Opdracht kan nu volgens werk en dáárvan afgeleide verbijzonderingen worden geconcipieerd. Als – het sluiten van – een overeenkomst omvat een opdracht ... werk, met werkers van dien, enzovoort.

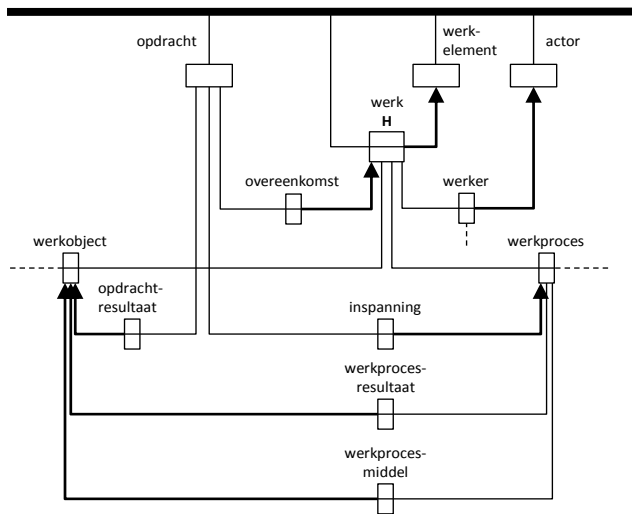
Materieel betreft een opdracht werkobject(en) en/of werkproces(sen). Dat is (zijn) dan (een) werkproces(sen) van één of meer àndere werken. Via desbetreffend(e) werk(en) 'loopt' de uitvoering, en het model daarvoor is hierboven eveneens aangegeven. Figuur 18 beperkt zich tot de benodigde toevoegingen.

figuur 18: van opdracht ... werk gemaakt.

Dit laat onverlet – het belang van – de verbijzonderingen van werkobject volgens werkproces, zoals ingevoerd met figuur 8 in *Werk in uitvoering – 2*. Die zijn in figuur 19 overgenomen, met aangepaste terminologie. En de variëteit van werk vergt uiteraard een homogene

hiërarchie; zie paragraaf 1 in *Werk in uitvoering – 1*. Voor werk is dat dus een work breakdown structure.

figuur 19: ook verschillende soorten resultaten, enzovoort.

Desgewenst/zonodig kan ook opdracht (wederom) verschijnen als een homogene hiërarchie. Dat is in figuur 18 nog niet gedaan.

Is het model nu klaar? Nee, al is het omdat het model niet bestaat.